

جریدہ علیہ

مشقّت جلید اسلامیکہ جریدہ رسمیکہ سیدر

ربیع الآخر ۱۳۳۸

عدد ۵۲

آیدہ بر نشر اول نور

شعبی سنہ

علم کلام

— اسباب علم — [۱]

مخلوقات نسبت به علمك اسباب حصولی او چدر . حواس سلیمه ، خبر صادق ، عقل در علم قدیم الهی بونك خلافت در . زیرا جناب حقك ذات احدیتی حصول علمه کافیدر . مخلوق کی اسبابه محتاج دکلدر .

اسباب علمك بواوجه انحصارینك وجهی متکلمینك مقصود بالذات اولان شی* اوزرینه اقتصار ایتلری عادتیه مبنی در . چونکه محتاج الیه اولیان شیده تدقیقات اجرا سندن اعراض ایتك ذاب علمادندر .

متکلمینك تدقیقلری ، محتاج الیه اولان شیلره یعنی سعادت دنیویه و اخروییه مبتنی اولان مسائله منحصر در .

بناء علیه ثبوت وجودنده اصلا شك وشبه اولیان حواس ظاهر دینی استعمال عقینده متعلق اولدینی شیئه ادراكك حصوله بناء متکلمین حواس مذکور دینی اسباب علمدن بر سبب عد و اعتبار ایتدیلر .

معلومات دینییه نك باشلیجه لری خبر صادقدن مستفاد اولدینی جهته بونی دخی حصوله علمه سبب ثانی قیلدیلر . حس مشترك ، خیال ، قوه متصرفه ، قوه واهمه ، قوه حافظه الیه مسمی اولان حواس باطنه عند المتکلمین ثابت اولیوب بونلرك جمله سنك مرجعی عقله اولدیغندن علمه موصل اولان عقلی ده سبب ثالث قیلدیلر . آج و صوسز اولقی کی وجدانیاته کل جزؤدن بویوك اولسی کی بدیهیاته ، نور قرك شمسدن مستفاد اولسی کی حدسیاته ، راوندك سناسمکی نك مسهل و سولفاتونك صتمه یی دافع اولسی کی مجرباته ، طملك حادث اولسی کی ترتیب مقدمات الیه اولان شیلره علممز دخی بشقه بر سببله اولیوب بو علمه نزمه سبب ینه عقلدر دیدیلر . وبناء علیه اسباب علمی اوچه حصر ایتدیلر .

— حواس سلیمه —

حواس ، حاسه نك جمعیدر . قوه حاسه یعنی مدرکه معناسه در . سلیمه دخی آفادن

[*] ۴۴ ، ۴۵ ، ۴۷ ، ۴۹ ، ۵۰ ، ۵۱ نجی نسخه لردن مابعد

سالم دیکدر . چونکه سالم اولیان حواس ، اسباب علمدن معدود دکدر . اسباب علمدن معدود اولان حواس ، بشدر . سمع ، بصر ، شم ، ذوق ، لمس در . وجودینه عقلک حکم ایتدیکی حواس ، اشبو حواس خمسۀ ظاهره در . بونلر بقدرۀ الله تعالی خارج ایله مناسبتیزی تأمین ایتکه ، اطرافزدن معلومات آغله و بومعلوماتی دماغه ایصال ایله علمک حصولنه خدمت ایدن اجهزۀ بدنیه دندر .

قدماء فلاسفه نك اثبات ایتدکری حواس باطنیه کلنجه بونلرک دلائلی اصول اسلامییه اوزره تمام اوله ماز . چونکه حواس باطنیه نك دلائلی «شیء واحد مختلف اثرله مبدأ اوله ماز ، نفس بالذات جزئیات مادییه ادراک ایدمز» کی اصول واساساته مستند اولدیغندن اصول اسلامییه بطلائی ظاهره در .

ضرورات دینیه مندرکده یرده و کورکده جناب حقدن بشقه برخالق یوقدر . بو عالمده نه قدر آثار مختلفه واریسه جمله سی جناب حقدن وجود بولمشدر . بناءً علیه واحدک مختلف اثرله مبدأ اوله میه جنی سوزی ظاهر البطلان اولدیغندن بواساسه مستند اولان شیءه باطلدر . نفس ناطقه نك آثار مختلفه یه مبدأ اولمسیده جائدر . صورکیه و جزئیۀ نك جمله سی یالکیز نفس ناطقه ده مرتسمدر . چونکه اشیای ادراک ایدن اودر . شوقدرکه نفس ناطقه ، جزئیات مادییه بالذات دکل بلکه حواس واسطه سیله ادراک ایدر . بوايسه صور محسوسه نك نفس ناطقه ده ارتسامنه منافی دکدر غایه مافی الباب حواس ، اوارتسام ایچون طرق و وسائلدن عبارتدر . بناءً علیه حواس باطنیه نك اثباتنه حاجت یوقدر .

— حسن سمع یاخود قوه سامعه —

حسن سمع قولاغک داخلنده منتشر اینجه جک غشایه مودوع برقوتدرکه اوقوت سیبیله کیفیت صوت ایله متصف اولان هوا طالعۀ لری مجرای اذنه واصل اوله رق دروننده هوا ایله بملو و طبله مشابه اولان زاری تهزیز ایتدکده بقدرۀ الله تعالی صدا ، حسن وادراک اولنور . و اوصدانک ادراکنی جناب حق خلق وایجاد بویورر .

حواس ظاهره نك صورت تکیونلری و هر عضوک وظیفۀ مخصوصه سی و اختلافات بنیه و اشکال لریله برابر هر برنده بشقه بشقه حکمت و مصلحت بولمسی واک کوچوک سکیرله

وارنجیه قدر هیچ برشیک فائده دن خالی اولماسی جهتری فن تشرح و منافع الاعضاده
ایضاح اولمشدر .

بونله برنبده وقوف واطلاع بيله افهام وعقوله حیرت ایراث ایدر . وشوعالمک
برصانع وصاحبی اولوب آنک هرشیئه قادر ، وبومصنوعانک جمله سنی ده موجد وفاطر
اولدیغنه ارشاد ایلر . اتقان وانتظامک درجه قصوده بولمسیله برابر جناب حقک وارلقه
نفسمزده جزم یقین حاصل اولوب اویله برتصادف اثری اولمدینی ویاعلی وجه الضروره
وجود بولمدینی تحقق ایدر . ایشته بوراسی شایان امعان وحدانیت الهیه دلالت ایدن
بویوک بررهان در . بناء علیه حواس ظاهرده دأثر حقائق فیه نک بعضیلرینه علی وجه الاجمال
اشارت ایدم

اهتزازات صدائیه ، هوای خارجی واسطه سیله (جهاز سمعی) دینیلان وباشک ایکی
طرفنده بولنان قولاقلردن دماغه بالدخول بقدره الله فعل سمع حصوله کلیر .

(جهاز سمعی) اوچ قطعه دن مرکبدر .

برنجیسی : (اذن خارجی) درکه خارجده بولنان قولاق ایله (مجرای سمع ظاهری)
دینیلان قولاق دلیکی ، وبونک دها ایچریسند بولنان و (غشای طبل) دینیلان قولاق
زاری در .

ایکنجیسی : (اذن متوسط) درکه هرطرفی قابلی ، قما کیکی ایچنده بولنان و (صندوقه
طبل) دینیلان برجوفدن وبوجوفه اشتراکی اولان وبوغارک ایکی جانبده قدر منتهی بولنان
برر مجرا ایله برطاقم اجواف صغیره دن مرکبدر .

اوچنجیسی : (اذن داخلی) درکه الک ایچروده دماغ ایله اشتراکده بولنان وبرطاقم
اجواف صغیره وحلزونییه ونصف دائره وی قنوات ومجرالردن عبارت اولوب برقسم مایع
ایله مملودر .

حس سمعه خادم اولان سیکیرلرک محل اتها وانتشارینی تشکیل ایلر . واو سیکیرلرک
نهایت اوجلری اومايعه غطس اولمشدر .

اهتزازات صوتیه ، اذن خارجیدن غشای طبل دینیلان قولاق زارینه کله رک زاری
تحریک ایدر .

قولاڻ زاری ، اهتزازی تشدید ایتدیکی کبی مجرای خارجی سدا یدرک خارجدن
کله جک توزی ، طوبراڻی ، میقروبی دخولدن منع ایدر . وبوزاردن یکدیگریته مفصللی
برطاقم سلسله عظیمه ، وبوسلسله دن اذن داخلیده واقع نصف دائره وی قنوا ته وحلزون کبی
قطعات عظیمه درونه منتهی اولان اعصاب سمعیه واصل اولدقدنصکره اعصاب مذکوره
واسطه سیله دماغده بولان مرکز سمعی یه بالانتقال بقدره الله تعالی حس سمع وقوعه کلیر .
« سبحان من تحیر فی صنعه العقول »

حسین عونی

دین نظرنده حیات

[اللّٰهی نسخه دن فهزک مابعدی]

« انسانک روحی تکمیل بدنک درونه افاضه ایدلمشدر ، بدنن قورتولنجه بدن
طاغیر ؛ بونکله برابر اونک نور شعوری بعضاً بوراده بعضاً اوراده در . یالکز ذاتاً
کوردک که متبادلاً کوزی ، قولاڻی ، داخلی وخارجی حسی تنویر ایتک ایچون طیار
بدنه آره صیره کنیزیکه نهایت اولوم زماننده تمامیه اونی چکوب طیشاری کیتسین ،
نته کیم دروننده اوزون مدت ایلری کیری طولاشدینی اوجکی تخریب ایدیلن کیمسه
آرتق بوتون بوتون تباعد ایدوب یکی برسیاحته باشلار . اولوم هرایکی حیاتک آرمسنه
سیاحتک طیار صحنه سیلر ده کنیشیه تبدیل ایتدیرمکدن باشقه هیچ برحائل قویماز .
وشیمدیکی حیاتده نور شعور نه قدر آز هر وقت وهر یرده عینی زمانده اولیور ، زرده که
متعاقباً اوله بیلور وزده که انتشار ایدوبیلورسه ، حیات آتیه دهده اولیه اوله جقدر . صحنه
سیاحت شوقدرکه سویلنمه جک درجه دهده ده بویوک ، ممکن اولان امتداد ده واسع ،
یوللر ده سربست ونظارت نقطه لری بوتون بو طرفک ده اشاڻی اولانلری آلتیه آلهرق
دها عالدیر .

لکن دها شیمدیکی حیاتده بیله استئنا صورتیه ، نادر حالاتده کورورزکه نور شعور
طارجه بدنن دها کنیشیه سیاحت ایدوب اوزاق یرده وقوعه کلندن یاخود ، اونک